

PR. PROF. DR. VASILE MIHOC

LUMINA EVANGHELIEI

Exegeze la Evangheliile duminicale

Editura *Asnos*
Sibiu, 2016

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Logosul preexistent și întrupat – Duminica Sfintei Învieri.....	15
Toma Credinciosul – Duminica a II-a după Paști	23
Ucenitele Domnului – Duminica a III-a după Paști	32
Harul Duhului lui Hristos – Duminica a IV-a după Paști.....	40
Închinarea în Duh și în adevăr – Duminica a V-a după Paști	48
Iisus Hristos – Lumina lumii – Duminica a VI-a după Paști.....	57
Hristos Arhiereul și preoția creștină – Duminica a VII-a după Paști	66
Duhul și Mireasa – Duminica a VIII-a după Paști (a Rusaliilor)	74
Norul de martori – Duminica I după Rusalii.....	82
Ucenici ai lui Hristos – Duminica a II-a după Rusalii.....	90
Încrederea în Providență – Duminica a III-a după Rusalii	98
Credința în Hristos-Dumnezeu – Duminica a IV-a după Rusalii.....	106
Ce ai cu noi, Iisuse? – Duminica a V-a după Rusalii	114
Taina iertării păcatelor – Duminica a VI-a după Rusalii	122
Calcedon – Duminica a VII-a după Rusalii	130
Pâine și pește – Duminica a VIII-a după Rusalii	139
Corabia – Duminica a IX-a după Rusalii	147
Credința care mută munții – Duminica a X-a după Rusalii	155
Iertarea împărtășită – Duminica a XI-a după Rusalii	163
Sensul creștin al bunurilor materiale – Duminica a XII-a după Rusalii	171
Lucrătorii – Duminica a XIII-a după Rusalii	179
Nunta și haina de nuntă – Duminica a XIV-a după Rusalii	188
Hristos Iahve – Duminica a XV-a după Rusalii	196
O priveghere activă – Duminica a XVI-a după Rusalii.....	203

Credința care face minuni – Duminica a XVII-a după Rusalii	210
Ichthys – Duminica a XVIII-a după Rusalii	217
Iubiți pe vrăjmașii voștri! – Duminica a XIX-a după Rusalii	225
Tinere, ție-ți zic: Scoală-te! – Duminica a XX-a după Rusalii	233
Cuvântul lui Dumnezeu – Duminica a XXI-a după Rusalii	241
„Faceți-vă prieteni din mamona al nedreptății” – Duminica a XXII-a după Rusalii	248
Demonizări – Predică la Duminica a XXIII-a după Rusalii	256
Despre minuni – Duminica a XXIV-a după Rusalii	264
Fă-te aproapele semenului tău! – Duminica a XXV-a după Rusalii	273
Îmbogățirea în Dumnezeu – Duminica a XXVI-a după Rusalii	281
Ziua Domnească – Duminica a XXVII-a după Rusalii	289
Sensul creștin al Vechiului Testament – Duminica a XXVIII-a după Rusalii	298
Să mulțumiți lui Dumnezeu! – Duminica a XXIX-a după Rusalii	306
Învățătorul Cel Bun – Duminica a XXX-a după Rusalii	314
„Doamne, să Te vad!” – Duminica a XXXI-a după Rusalii	323
Astăzi – Duminica a XXXII-a după Rusalii	330
Boala slavei deșarte – Duminica a XXXIII-a după Rusalii	338
Pocăința – Duminica a XXXIV-a după Rusalii	344
„Căci Dumnezeu așa a iubit lumea” – Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci	352
Înălțarea Sfintei Cruci (Duminică, 14 sept. 2014)	360
Crucea-Mireasă – Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci	367
Genealogia Mântuitorului – Duminica dinaintea Nașterii Domnului	375
Rahela își plânge copiii – Duminica după Nașterea Domnului	384
Începutul Evangheliei lui Iisus Hristos – Duminica dinaintea Botezului Domnului	392
Împărăția cerurilor – Duminica după Botezul Domnului	398
Judecata faptelor – Duminica Lăsatului sec de carne	404
Să postim de dorul Mirelui – Duminica Lăsatului sec de brânză	411
Ortodoxia, „credința și cunoștința adevărului celui conform cu evlaviază” – Duminica I din Post	418
Cunoașterea lui Dumnezeu – Duminica a II-a din Post	426

Răstignit împreună cu Hristos – Duminica a III-a din Post.....	434
Scara dumnezeiescului urcuș – Duminica a IV-a din Post.....	441
Prețul – Duminica a V-a din Post.....	450
Osana! – Duminica a VI-a din Post.....	459

Logosul preexistent și întrupat

Duminica Sfintei Învieri

Evangelhia de la Ioan 1, 1-17

¹ La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. ² Acesta era întru început la Dumnezeu. ³ Toate prin El s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. ⁴ Întru El era viață și viața era lumina oamenilor. ⁵ Și lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o. ⁶ Fost-a om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan. ⁷ Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toți să creadă prin el. ⁸ Nu era el Lumina, ci ca să mărturisească despre Lumină. ⁹ Cuvântul era Lumina cea adevărată care luminează pe tot omul, care vine în lume. ¹⁰ În lume era și lumea prin El s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut. ¹¹ Întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit. ¹² Și celor câți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu, ¹³ care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut. ¹⁴ Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr. ¹⁵ Ioan mărturisea despre El și striga, zicând: Acesta era despre Care am zis: Cel care vine după mine a fost înaintea mea, pentru că mai înainte de mine era. ¹⁶ Și din plinătatea Lui noi toți am luat și har peste har. ¹⁷ Pentru că Legea prin Moise s-a dat, iar harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos.

1. Prologul ioaneic. Cele patru Evanghelii încep fiecare în alt fel. Astfel, deși Sfinții Matei și Luca rânduiesc la începutul scrierilor lor câte o Evanghelie a „copilăriei”, în care se afirmă deopotrivă adevărul că Domnul S-a născut din Sfânta Fecioară Maria, prin umbrirea Duhului Sfânt, totuși relatările lor sunt independente una de alta. Sf. Marcu își începe Evanghelia cu prezentarea lucrării Sfântului Ioan Botezătorul. Sf. Ioan Teologul, deși face aluzie la punctele de pornire ale lui Marcu (In 1, 6-8 și 15), Matei și Luca (In 1, 13), socotește că trebuie să meargă mai în adânc, s-o ia de „la început”, adică de la începutul creației și chiar de dincolo de acest moment. Căutând să prevină orice interpretare greșită – ca cea a ereticilor adopționiști, de pildă, după care Iisus n-ar fi Dumnezeu adevărat, ci ar fi fost numai „adoptat” de Dumnezeu la Botezul în Iordan –, Sf. Ioan ține să precizeze de la început că Iisus Mesia este Cuvântul Cel veșnic al lui Dumnezeu, adică Dumnezeu adevărat. Acest început corespunde întru totul cadrului teologic în care Sf. Ioan prezintă viața și activitatea Mântuitorului Hristos.

Hristologia Evangheliei a patra nu este „mai înaltă” decât cea a Evangheliilor sinoptice. Este însă adevărat că Sfântul Ioan este un teolog profund și deplin conștient de importanța și de centralitatea hristologiei. Evangheliile sinoptice se preocupă mai ales de Împărăția lui Dumnezeu care a început a se realiza prin venirea și lucrarea lui Hristos; Iisus vestește „Evanghelia Împărăției” (Mt 4, 23). Sfântul Ioan accentuează însă, cu mai multă claritate decât predecesorii săi, că Iisus *este* Evanghelia și că Evanghelia *este* Iisus. Și că binecuvântările Împărăției lui Dumnezeu sunt prezente în viața și mai ales în moartea și Învierea lui Iisus Hristos.

2. Cuprinsul prologului ioaneic. Prologul din In 1, 1-18 cuprinde patru secțiuni distincte:

– Versetele 1-5: *Preexistența Cuvântului.* Cuvântul lui Dumnezeu, Care „la început” era, deci Care există din veșnicie, ca Unul Care este El Însuși Dumnezeu, este Cel prin Care toate s-au făcut și este totodată viața și lumina oamenilor – o lumină pe care întunericul n-o poate cuprinde.

– Versetele 6-8: *Mărturia lui Ioan.* După ce a afirmat adevărul despre preexistența din veci a Cuvântului, evanghelistul se referă la manifestarea Sa în istorie. Pe linia tradiției de propovăduire creștină despre Hristos, așa

cum se reflectă, de pildă, această tradiție în Evanghelia de la Marcu sau în predicile din Faptele Apostolilor (cf. Fapte 10, 37), Sf. Ioan Teologul îl prezintă mai întâi pe Sf. Ioan Botezătorul și mărturia sa despre Hristos, ținând însă să afirme totodată, cu cea mai mare claritate, că nu Ioan era Lumina.

– Versetele 9-13: *Venirea Luminii*. Venirea lui Mesia, „Lumina cea adevărată”, este acum un fapt petrecut. El a venit, dar nu numai că „lumea nu L-a cunoscut”, ci nici ai Săi, adică cei care au avut privilegiul de a face parte din poporul ales, nu L-au primit. Sf. Ioan ține însă să noteze că cei care L-au primit și cred în numele Lui – adică cei care constituie Biserica, al cărei purtător de cuvânt este evanghelistul – au fost făcuți fii ai lui Dumnezeu printr-o naștere „de la Dumnezeu”, de care va fi vorba mai pe larg în cap. 3.

– Versetele 14-18: *Iconomia mântuirii*. Cuvântul a venit în lume prin întrupare, deci S-a făcut Om. Sf. Apostol Pavel va spune că „întru El (întru Hristos) locuiește, trupește, toată plinătatea dumnezeirii” (Col 2, 9). Același lucru îl spune și Sf. Ioan aici: slava Cuvântului întrupat, „slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr”, a putut fi contemplată de oameni (v. 14); vorbind la persoana întâi plural, evanghelistul îi are, desigur, în vedere, în primul rând, pe ucenicii Mântuitorului, deveniți martori ai mesianității și dumnezeirii Lui (cf. I In 1, 1-3). O nouă invocare a mărturiei lui Ioan Botezătorul (v. 15), care vine să reafirme pre existența Cuvântului, și o reflexiune a evanghelistului privind plinirea iconomiei mântuirii și a revelației divine în Iisus Hristos (v. 16-18) încheie prologul.

3. Hristos – Cuvântul (*Logosul*). De ce Îl desemnează Sf. Ioan pe Hristos Mântuitorul drept „Cuvântul” (ὁ λόγος)? Însuși faptul că el introduce acest termen fără a simți nevoia de a da vreo explicație arată că este vorba de o exprimare teologică familiară primilor cititori ai Evangheliei. Care este însă sensul exact al acestei importante expresii hristologice?

Vom spune de la început că termenul *Logos* Îl descrie pe Dumnezeu în procesul de autocomunicare; nu este vorba numai de comunicarea cunoașterii Sale, ci de comunicarea de Sine, care, inevitabil, include împărtășirea cunoașterii Sale adevărate. Astfel, Fiul lui Dumnezeu este numit Cuvântul ca Cel care constituie Revelația lui Dumnezeu Însuși și a lucrării Sale de mântuire a oamenilor.